

Schriftlicht

Boekhouder of filantroop?

F.J. Bijzet

Daarom is het Koninkrijk der hemelen te vergelijken met een koning, die afrekening wilde houden met zijn slaven....

(n.a.v. Matteüs 18:23-27)

‘Onze God is geen zuinige boekhouder maar een royale filantroop.’

Zo schetste dit voorjaar één van de sprekers op een *Congres over de toekomst van het Calvinisme in Nederland* de HERE in zijn referaat. En het hoofdartikel in het *ND* de maandag daarop sloot zich er met instemming bij aan. Mooi beeld: God is geen boekhouder die altijd geld te kort komt, maar een filantroop die gratis uitdeelt!

Klopt de beeldspraak?

Ook mij sprak het beeld aanvankelijk wel aan. Maar hoe gaat dat soms: hoe langer je erover doordent, des te meer gaat de vraag zich opdringen of het wel klopt. Ik realiseerde me dat je toch voorzichtig zijn moet met zulke beelden. Want vóór je het weet, bewerk je daardoor een eenzijdige kijk op God. Gebruikt de Bijbel niet wel degelijk ook meermalen voor de HERE het beeld van iemand die de boeken bijhoudt? Tekent Christus zelf zijn Vader niet meer dan eens als een heer die zijn knechten (financieel) ter verantwoording roept? Ze moeten komen afrekenen en waar nodig zal er tot op de laatste penning betaald moeten worden. Zo komt God in eerste instantie toch naar ons toe in de gelijkenis van Matteüs 18:23v? En nog eens in de gelijkenis van de talenten, Matteüs 25:14-30: als de heer uit het buitenland terugkeert, moet elk van zijn knechten op kantoor komen, want meneer wil graag afrekenen. In nog weer een andere gelijkenis vergelijkt de Here Jezus ons met een rentmeester die bij zijn Heer verantwoording moet afleggen van zijn financieel beleid: Lucas 16:1-9. En wat zou de Bijbel bedoelen, wanneer verteld wordt dat op de laatste dag van onze geschiedenis, bij het laatste oordeel, de ‘boeken’ op tafel komen en ieder volgens de boeken geoordeeld zal worden (Op. 20:12)? Of God ook de boeken bijgehouden heeft!

Er moet betaald!

Dat is ook wat zondag 5 van de Heidelbergse Catechismus voor ons uit heel de Bijbel bij elkaar gelezen heeft: ja, uiteindelijk is God de grote filantroop. En bewijst Hij zijn liefde voor ons mensen indrukwekkend door ons onze schuld volledig kwijt te schelden.

Maar..., daarvoor moest zijn Zoon wel *betalen*! Dat zei ook meteen zondag 1 HC al. Het beeld van de boekhouder. God strijkt niet wel even zijn hand over zijn hart en zet een streep door de enorme rekening die we bij Hem hebben openstaan. Hij wil er ‘voldaan’ op kunnen schrijven. En pas dán mogen wij hem wel verscheuren. Pas dan, als de schuld volledig vereffend is.

Want het koninkrijk der hemelen is te vergelijken met een Koning die afrekening wilde houden met zijn slaven.

Geen gemene schuldeiser

We moeten de HERE wel recht doen: Hij wordt niét vergeleken met een schuldeiser die arme sloebbers eerst veel te hoge leningen heeft laten afsluiten en daarna veel te hoge rente is gaan vragen, en ze nu in de tang heeft: ‘Betalen, en anders!!!!’

Nee, de HERE komt hier naar ons toe als de Koning die een groot deel van zijn bezit zomaar wilde toevertrouwen aan zijn dienaren. Om het voor Hem te beheren.

Zoals in die andere gelijkenis, van de talenten: die drie knechten kregen immers ook het complete bezit van hun baas in handen geduwd, omdat meneer zelf voor een poos naar het buitenland moest. Zo heeft de HERE ons zijn bezit toevertrouwd.

En neem dat maar zo breed mogelijk: die prachtige wereld waar wij middenin staan en dagelijks van genieten mogen, waar we ook gebruik van mogen maken. De dieren en planten, de bodem met al die kostbare grondstoffen erin, en met het voedsel dat die jaar in jaar uit oplevert, medicijnen, de vele vindingen van de techniek, de lucht die wij inademen, maar waar we met onze vliegtuigen en ruimtevaartuigen ook dwars doorheen vliegen...; een huis en een auto, een bed om in te slapen; maar ook medemensen om ons heen, mannen, vrouwen en kinderen; met mogelijkheden van vriendschappen, huwelijken, voortplanting.

Wij mogen met dat alles elke dag omgaan alsof het van onszelf is. Als we ons er maar van bewust blijven dat het niet van onszelf is! En niet vóór onszelf. Want onze hemelse Koning heeft het ons in handen en onder de voeten gegeven om er winst mee te boeken voor Hem. Uit liefde voor Hem. Hij maakt ons er blij mee, zodat wij Hem er blij mee zullen maken.

Hij wil beter worden van wat wij doen met ons lichaam, ons geld, onze tijd, met al die nieuwste snufjes van de techniek, met ons huwelijk en de kinderen die Hij ons gaf, en noem maar op. Hij gaf ons immers deze ene opdracht mee: 'Je zult Mij liefhebben met heel je hart, en heel je ziel en heel je verstand en al je krachten...' En naar dat gebod vraagt Hij rekenschap.

Verbrast

De knecht in de gelijkenis van Matteüs 18 heeft het hele zaakje van zijn koning verbrast. In plaats van blij een stuk winst voor zijn koning op tafel te kunnen leggen, moet hij bekennen gigantisch bij hem in de schuld te staan. De man heeft de eigendommen van zijn heer voor eigen plezier compleet erdoor gejaagd. Zodat de koning aanvankelijk woedend besluit hem voorgoed de laan uit te sturen. Hij wordt met zijn hele hebben en houden verbeurd verklaard en de opbrengst van die verkoop is voor de koning. Als schadeloosstelling. Al zal het nooit de schade kunnen vergoeden die de koning is aangedaan.

En denk nu niet: wat een domme knecht. Want zo staan wij voor God als Hij ons ter verantwoording roept en vraagt: Wat heb jij gedaan met alles wat Ik jou toevertrouwde? Waar is de winst van jouw liefde voor Mij? Weet u een enorme winst op tafel te leggen? Als u straks aan het einde van deze dag eens optelt welke winst uit uw leven u aan God kunt voorleggen - hoe ver komt u dan?

Geen kwijtschelding zonder meer

In de gelijkenis van Matteüs 18 haalt de koning in één keer een streep door de rekening en scheldt zomaar alle schuld kwijt! Onvoorstelbaar. In dit verhaal gaat het snel, omdat de spits van het verhaal in het vervolg ligt: de gelijkenis wil niet allereerst helder maken hoe die eerste slaaf nu precies van z'n enorme schuld afkwam, wat daarvoor nodig was; maar wat hij die zoveel kwijtgescholden kreeg, vervolgens met een medeslaaf deed die hem misschien €20,- schuldig was.

Maar zo snel gaat het in werkelijkheid bij onze hemelse Koning niet. Daar is de Bijbel heel duidelijk over. Er zit nog een onmisbare schakel tussen, voordat onze Koning ons alle schuld kwijtscheldt. Wij moeten toch wel, óf zelf óf door een ander, volkomen betalen.

Afbetalen is onmogelijk

Kunnen we het zelf?

De knecht in het verhaal stelt een terugbetaling in termijnen voor: 'Heb geduld met mij en ik zal u alles terugbetalen.' Maar dat is natuurlijk een absurd voorstel. Hoe werk je zo'n schuld ooit nog weer weg? 'Wij maken de schuld juist elke dag groter!' leert zondag 5 HC ons beseffen. Laten wij ons niets verbeelden. Ons omgaan met wat onze Heer in de hemel ons dagelijks in handen geeft, blijft zo zwak en zondig - we bouwen daarmee alleen maar elke dag meer schuld op.

Geen karikatuur

Je moet daar geen karikatuur van maken. Alsof wij alleen maar slecht bezig zijn. 'Kunnen wij dan helemaal niets goeds doen?', heb ik een gemeentelid wel eens horen verzuchten. Als je door de Geest van God wedergeboren wordt, als Gods Geest een nieuwe mens van je gaat maken, dan kan het niet anders of er komen goede werken, vruchten van dankbaarheid. En dat merken we toch ook bij elkaar en bij onszelf? Er is toch best wel een heel stuk liefde bij ons voor de HERE? En een ijver om ons in alles voor Hem en zijn koninkrijk in te zetten? De vruchten van de Heilige Geest zijn gelukkig al veelvuldig te zien bij ons. Alleen: eerlijk is eerlijk: de HERE vraagt liefde met ons héle hart en met onze héle ziel en... Hij vraagt 100%. En wie van ons hier speelt dat klaar?

Schuldbewust worden

En zo komen wij mensen dus volkomen klem te zitten. Als het van óns moet komen, zijn we reddeloos verloren. Dan stuurt onze Koning ons voor eeuwig de laan uit, dan wacht ons de foltering van de hel totdat al het verschuldigde is betaald. En dat lukt natuurlijk voor eeuwig niet. Daar gaan we voorgoed aan te gronde.

Ja, hier móeten wij heel goed van doordrongen zijn. En elke keer weer van doordrongen raken. Als wij in financieel opzicht schulden maken en die lopen hoger op dan we eerst gedacht hadden, kun je daar slapeloze nachten van krijgen. Hebt u wel eens slapeloze nachten over de onoverzienbare schuldenlast die u bij uw hemelse Koning elke keer weer aan het opbouwen bent? Hoe bewust zingt u een psalm zoals Psalm 143: 'Ik nader U, het hoofd gebogen. Ga met uw knecht (m/v) niet in 't gericht, wie is rechtvaardig in uw licht'?

Over onze schuld bij God mogen we nooit luchthartig heen huppelen. Nooit al te gemakkelijk meteen maar over Gods genade gaan praten. Eerst zullen we heel goed moeten begrijpen hoe ver God moest gaan om ons genade te kúnnen bewijzen.

De ontbrekende, maar ook onmisbare schakel

Want dát is de indrukwekkende schakel die in de gelijkenis van Matteüs 18 mist: dat de koning opeens zijn eigen Zoon erbij roept. En deze Zoon borg maakt voor zijn knecht. De schuld van de knecht zet Hij op rekening van zijn Zoon. En vervolgens wordt dan die Zoon met heel zijn hebben en houden verbeurd verklaard. Zodat deze Zoon voor de knecht betaalt en hem loskoopt.

Dat is wat God gedaan heeft. God schold en scheldt ons onze schuld niet zomaar kwijt. Maar Hij zet die op rekening van zijn Zoon. Daarin blijft Hij boekhouder. De rekening moet en zal vereffend worden. Alleen verzoening als er voldoening op de rekening geschreven kan worden. En tegelijk dit wonder: als wij dan onmogelijk kunnen betalen, zuivert Hij al onze tekorten uit eigen middelen aan. Hij offert eerder zijn liefste Zoon op dan ons voor eeuwig kwijt te raken.

Boekhouder én filantroop tegelijk!

En zo is onze God boekhouder en filantroop tegelijk. De boeken zijn niet aan de kant gelegd. De schuld is niet maar blijven zitten omdat betalen er toch nooit meer inzat. Maar de schuld is en wordt telkens weer volledig vereffend. Tot op de laatste cent. Daar hoeven wij niets anders voor te doen dan Gods Zoon als onze borg accepteren. En met al de schuld die wij elke dag nog maken, naar Hem toe gaan en die bij Hem inleveren.

En als dan eens, bij het laatste oordeel, de boeken opengaan, dan zal daar voor ieder die Christus als borg zocht, aan de debetzijde als schuld 0,00 staan. Geen rooie cent nadelig saldo. Maar aan de creditzijde, als winst, staan er dan miljarden. Door Christus voor ons geboekt.

En dan zal juist doordat God zo precies de boeken heeft bijgehouden, blijken dat Hij de grootste filantroop aller tijden is.